პროლეტარიანებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

ГАЗЕТА ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 225 (19877) ◆ შაბათი, 12 ოქტომბერი, 1985 წელი ◆ ფასი 8 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საოქტომბრო ვახტზე

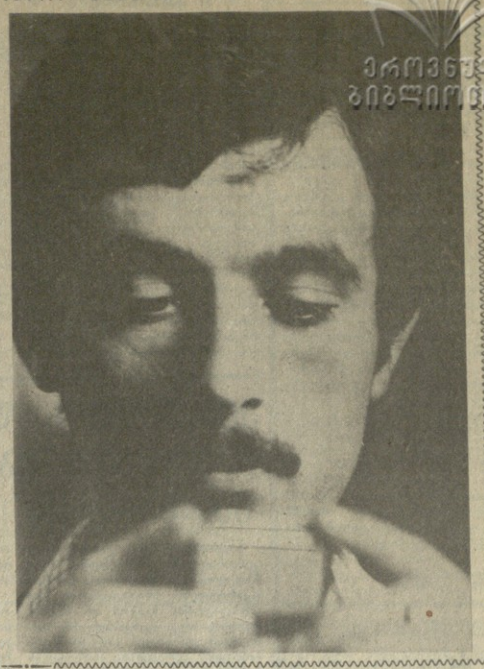

თბილისის გაზაპარატის ქარხნის კოლექტივმა კარგი ტექნიკურ-ეკონომიკური მაჩვენებლებით დაამთავრა მიმდინარე წლის სცხრა თვე. აკაურამ მშრომელებმა პროდუქციის გამოშვების გეგმა 105,7 პროცენტით, ხოლო რეალიზაციისა 101,9 პროცენტით შეასრულეს. წარმოების ზრდის ტემპმა წარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით 112,2 პროცენტი შეადგინა. საწარმოში ფართოდ არის გაშლილი სოციალისტური შეჯიბრება ოქტომბრის დიადი დღესასწაულის ღირსეულად შეხვედრისათვის. შრომითს მეტოქეობაში დაწინაურდა კომკავშირელი ბადრი ოთარაშვილი, იგი ყოველდღიურ ნორმას მნიშვნელოვანი გადაჭარბებით ასრულებს.

სურათზე: ბ. ოთარაშვილი.

ჯ. ლომაძის ფოტო.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროში

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს მორიგ სხდომაზე მსმენელებს მოწოდებები დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 68 წლისთავისადმი. მოწოდებათა ტექსტი პრესაში გამოქვეყნდება.

პოლიტბიუროს განიხილა სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების 2000 წლამდე პერიოდის კომპლექსური პროგრამა. ამ პროგრამით გათვალისწინებულია მნიშვნელოვნად გაიზარდოს მიზანმიმართული სასუქებისა და მცენარეთა დაცვის საშუალებების, ეფექტიანი ტრაქტორების, ქიმიური ბოჭკოს და მეფილიგრანის ბოჭკოს, ქიმიური ბოჭკოს და მეფილიგრანის ბაზაზე დიდმნიშვნელოვანი ქიმიური მასალების გამოშვება. ქიმიური მრეწველობის ზრდის ტემპის დაჩქარება ხელს შეუწყობს ნავთობგადამამუშავებელი, სოფლის მეურნეობის, მედიკამენტების წარმოების განვითარებას, მშენებლობის ინდუსტრიალიზაციის დაჩქარებას და ტრანსპორტის განთავრებას, მოსახლეობისთვის საკვლოსის ასორტიმენტის გაფართოებას, მისი ხარისხის და სამომხმარებლო თვისებების გაუმჯობესებას.

პროგრამა მიზნად ისახავს კიდევ უფრო გაუმჯობესოს შექმნილი სამრეწველო და სამეცნიერო მატერიალის გამოყენება, ითვალისწინებს მაღალეფექტიანი ტექნოლოგიური პროცესების შემუშავებისა და შექმნის დიდ ღონისძიებებს, მოქმედ საწარმოთა რეკონსტრუქციისა და ტექნიკურ გაჯანსაღებას, ქიმიური პროდუქტებისა და მასალების გამოშვების დამატებით სიმძლავრეთა ამოქმედებას, წარმოებათა ავტომატიზაციისა და მექანიზაციას, ხელის შრომის წილის შემცირებას, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებასა და ასორტიმენტის გაფართოებას, დასახულია მნიშვნელოვანი სახსრები მოხმარდეს ქიმიური ინდუსტრიის მშრომელებისათვის საბინაო მშენებლობისა და სოციალურ-საყოფაცხოვრებო და კულტურული დანიშნულების ობიექტების აგებას. პარტიულ კომიტეტებს წინადადება მიეცათ სსსტატურად უწევნენ კონტროლი ქიმიისაციის კომპლექსური პროგრამით გათვალისწინებულ დავალებათა შესრულებას.

მიღებულია სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილება 1986-1990 წლებში სანედლეულო ბაზის უპირატესი განვითარებისა და ფერადი მეტალურგიის ტექნიკური დონის ამაღლების ღონისძიებათა შესახებ. დადგენილებით გათვალისწინებულია გაძლიერდეს ფერადი მეტალურგიის სამინისტროს, მაწარმოებლობისა და მშენებლობის სამინისტროების, გაერთიანებებისა და საწარმოების მუშაობა, რამაც უნდა უზრუნველყოს, რომ მომავალ ხუთწლედში არსებითად გაზარდონ მადნის მოპოვების სიმძლავრეთა ამოქმედება, გაფართოონ პროგრესული ტექნოლოგიური პროცესების, აგრეგატებისა და მოწყობილობის გამოყენება, გაუჯანსაღონ მოპოვებული ნედლეულის კომპლექსური გამოყენება, აგრეთვე ითვისონ ფერადი ლითონების ახალი დიდი საბადოები. დიდი ყურადღება დაეთმობა პროდუქციის ხარისხის ამაღლებასა და საწარმოთა და გაერთიანებათა მუშაობის ტექნიკურ-ეკონომიკური მაჩვენებლების გაუმჯობესებას. ყოველივე ეს ხელს შეუწყობს ფერად ლითონებზე საბალობ მეურნეობის მოთხოვნილების უფრო სრულ დაკმაყოფილებას. მოკავშირე რესპუბლიკების კომპარტიების ცენტრალურ კომიტეტებს, პარტიის სამხარეო და საოლქო კომიტეტებს დაევალათ უკეთ გაუწიონ ხელმძღვანელობა ფერადი მეტალურგიის საწარმოთა პარტიულ ორგანიზაციებს, გაძლიერონ მასობრივ-პოლიტიკური შუშაობა შრომითს კოლექტივებში, გაზარდონ სოციალისტური შეჯიბრების ქმედითობა დასახულ ღონისძიებათა განხორციელების მიზნით.

პოლიტბიუროს დადასტურა მთავრობის მიერ შემუშავებულ დამატებითს ღონისძიებებს, რომლებიც ითვალისწინებს უკიდურესი ჩრდილოეთის რაიონებში და მათთან გათანაბრებულ ადგილებში მდებარე საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაკთა უზრუნველყოფას საცხოვრებელი ფართობით ქვეყნის სხვა რეგიონებში. ამასთან დაკავშირებით შეფავათები ეძლევათ შესაბამისი კატეგორიების მუშაკებს, წესდება საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის გადიდებისა და ასეთ მშენებლობაში სამინისტროებისა და უწყებების მონაწილეობის გაფართოების დავალება.

პოლიტბიუროს განიხილა საფრანგეთში სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის მ. ს. გორბაჩოვის ვიზიტის შედეგები. ბაზგასმით აღინიშნა, რომ საფრანგეთის პრეზიდენტ ფ. მიტერანთან, ამ ქვეყნის სხვა პოლიტიკურ და საზოგადო მოღვაწეებთან მისმა საუბრებმა, მოლაპარაკების დროს მიღწეულმა მორიგებებმა კარგი საფუძველი შეუქმნა საბჭოთა კავშირისა და საფრანგეთის მეგობრული ურთიერთობის შემდგომ განვითარებას. აღინიშნა, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს საბჭოთა კავშირ-საფრანგეთის უმაღლესი დონის შეხვედრას ევროპის უშიშროების განმტკიცებისათვის, სრულიად ევროპის თანამშრომლობის გაფართოებისა და საერთაშორისო ვითარების გაუმჯობესებისათვის. საბჭოთა კავშირის მიერ წამოყენებულმა დიდმნიშვნელოვანმა წინადადებებმა, რომელთა მიზანია კოსმოსის მილიტარიზაციის თავიდან აცილება, გამაკეთილი ბირთვული და სხვა შეიარაღების ალაგმვა, ნაყოფიერი საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება ევროპასა და მთელ მსოფლიოში, დამაჯერებლად ცხადყო ჩვენი სახელმწიფოს მშვიდობისმოყვარული საგარეო-პოლიტიკური კურსი. კმაყოფილებით აღინიშნა, რომ საბჭოთა კავშირის ახალ ინიციატივებს მოწონებით შეხვდნენ მრავალი სახელმწიფოს ფართო საზოგადოებრივობა, პოლიტიკური წრეები და ხელმძღვანელობა, ისინი მიჩნეულია აქციად, რომელიც იძლევა საერთაშორისო ურთიერთობაში რადიკალური გაჯანსაღებისაკენ და ყველა ქვეყნისა და ხალხის უშიშროების განმტკიცებისაკენ შემობრუნების შესაძლებლობას.

მოისმინეს და მოიწონეს ამხანაგ ა. ა. გრომიკოს ინფორმაცია მადაგასკარის დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტ დ. რაციერაკასთან საუბრის შესახებ და ამხანაგ ე. ა. შევარდნაძის ინფორმაცია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის მე-40 სესიაზე სსრ კავშირის დელეგაციის მუშაობისა და ამერიკის შეერთებული შტატებში ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტთან და სხვა სახელმწიფოთა პოლიტიკურ მოღვაწეებთან მისი შეხვედრების შესახებ.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს სხდომაზე მიღებულია გადაწყვეტილებანი საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ზოგიერთ სხვა საკითხზე.

ვიმუშაოთ დევიზით: რაოდენობაც და ხარისხიც!

„კომუნისტის“ ეკუთვნილი

ჩვენი გაზეთის 26 სექტემბრის ნომერში დაბეჭდა „კომუნისტის“ საკუშაგოს წერილი **„ყურადღება, დავიხსომოთ: უხარისხო და ფარნდიცი პროდუქცია ზამთრის საცავში წელს ვერ მოხვდებაო!“** ამ წერილს დიდი გამოხმაურება მოჰყვა. რესპუბლიკის მეხუთნომრის თ. ფოფშაძის სახელზე გაგზავნილი დეპეშა: „წყლიდან კარტოფილი იგზავნება გადაურჩენელი, წვრილი, უსტანდარტო და დიდი რაოდენობით ურეკია მიწა და სხვა... ეთხოვეთ თქვენს ჩარეკას, წინააღმდეგ შემთხვევაში ძალიერ ეკონომიკურ მიღებ ზეგავლენა“.

გულდასაწყვეტია, რომ წლევანდელ უამინდობას, სიძნელეებს შერეულებულა მებოსტნეებმა ყველაფერი ღონეს, რათა უხვი და კარგი ხარისხის მოსავალი მოეყვანათ, მაგრამ ადგილზე ბრიგადირების, მერგოლურების, მეურნეობების თავკაცების დაუდეგრობისა და საქმისადმი ზერელე მიდგომის გამო მოხმარიანლმდე გადარჩენელი პროდუქტების მისატანად მთ თავი არ შეიწუხეს. საინტერესოა, რას აკეთებენ აგროსამრეწველო გაერთიანების შესაბამისი სამსახურის მუშაკები, ხარისხის ინსპექცია, მეურნეობის სახალხო კონტროლის ჯგუფებისა და კომკავშირული პროდექტორების წევრები? ნუთუ ვერ ხედავენ ამას? ათობით ტონა უხარისხო და არასტანდარტული პროდუქციის ზამთრის მარაგში ხანგრძლივი შენახვისათვის გამოგზავნა არავის არ უნდა ეპატიოს. ჩვენს ამ სიგნალს, ვიმედოვნებთ, ახლა მაინც გამოეხმაურებიან წყლის რაიონის ხელმძღვანელები და საჭირო ღონისძიებებს განახორციელებენ.

შემოდგომის წვიმები დაიწყო. ხახვითა და კარტოფილით დატვირთული მანქანები რაიონებიდან გადაფუნთდაგად მოაქვდ. 10 ოქტომბერს კასპის რაიონის სოფელ სამთავისიდან 8 ავტომანქანამ 31 ტონა ხახვი ჩამოიტანა, მაგრამ რა უხარისხო პროდუქცია უფრო უხარისხო გახდა, რადგან წვიმამ დასველა ხახვი. ასე თქმენის სხვა რაიონებიდან გამოგზავნილ კარტოფილზეც. მანქანებიდან საცავებში ტრანსპორტრების ღვედებს უნიერთ სველი ხახვისა და კარტოფილის გადადგილება, რაც შრომას ართულებს და მანქანების ზედმეტ მოცდენს იწვევს. ავტომეურნეობების ხელმძღვანელებმა ახლა უბრუნდენტოდ არ უნდა გამოაგზავნონ მანქანები.

ახლა, როდესაც ქვეყნის სასურსათო პროგრამის რეალიზაციისათვის ბრძოლა წარმატებით მიმდინარეობს, ყველს ვალია წლის მოსავალი უდანაკარგოდ აიღოს და კარგად დაამბინოს.

ბ. ნოდია.

„კომუნისტის“ სპეც. კორ.

დარგის განვითარების ინტერესებისათვის

რაკიდანაც დღეს საქართველოში იმყოფებოდა სსრ კავშირის სტატეო მეურნეობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე ა. ი. ზეერეგი, რომელიც ეწამბოდა საქმის ვითარებას რესპუბლიკის სტატეო მეურნეობაში, ეწია ოფ სტატეო მეურნეობებში, შეხვდა მათს ხელმძღვანელებს, შუშა-მოსამსახურეებს, გამოკითხა, თუ როგორ მიმდინარეობს ტყის სარგაები სამუშაოები, რა გარანია დარგის განვითარების პერსპექტივები.

ტყიანს სტატეო მეურნეობაში, რომელიც საკავშირო სოციალისტური შეჯიბრების გამარჯვებულია, ა. ი. ზეერეგი გაეცნო ტყის ბინადგენ სამუშაოებს, იყო ფერთო მოხმარების საქონლისა და ეიტამინიანი ფქვილის საწარმოს საამქროებში, მსახელოდა რეჟინი პირუტყვისა და მეღორეობის ფერმებში, სატბორე თევზის მეურნეობაში, გამოიკითხა, თუ როგორია შუშების მრომისა და ოფფა-ცხოვრების პირობები. იგი ეფამაწილოდა სატყეო მეურნეობის კოლექტივის საანგარიშო-საარნენო პარტიული კრების მუშაობაში, მოიწონა პარტიული ორგანიზაციისა და მთელი კოლექტივის მუშაობა წარმოების ხარჩენების რაციონალური გამოყენებისა და დამხმარე მეურნეობის პროდუქციის გადიდებისათვის, გამოთქვა მთელი რიგი პრაქტიკული რჩევა-დარიგებანი.

ამხ. ა. ი. ზეერეგმა დაათვალიერა აგრეთვე ხელოვნური ტყეების ბაზა, ეფამაწილა სატყეო მეურნეობის სანერგეში, ეფამაწილა ბაზაზე ბოხარეულ ტყეებს, ეფამაწილა ტყეებს, ეფამაწილა ტყეებს, ეფამაწილა

ᲬᲚᲔᲕᲐᲜᲓᲔᲚᲘ ᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲓᲐᲜᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲔᲒᲣᲚᲘᲐ...

— ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲛᲘᲛᲝᲮᲘᲚᲕᲐ

... **ᲛᲐᲒᲐᲠᲐᲛ** ეს როდი ნიშნავს, თითქოს გაკიაურება გვეპატიჟებოდეს. ყველი მეევნახემ კარგად იცის, რომ ყურძნის არც ნაადრეგად მოკრეფვა კარგი და არც დაგვიანებთ. რთველი თავის დროზე უნდა ჩათავდეს, თუ გვინდა უდანაკარგოდ დავბინინოთ წლის მოსავალი. ახლანდელი რთველი იმითაც არის განსაკუთრებული, რომ წელს მეეფნახეები და მემარნეები პროდუქციის ხარისხის მკვეთრი გაუმჯობესებისათვის იბრძვიან.

მეთერთმეტე ხუთწლედის დამამთავრებელი წლის რთველი აღმოსავლეთ კახეთის რაიონების საზოგადოებრივ ვენახებში დასასრულს უახლოვდება. წითელწყაროს რაიონში მოსავრეფი 76.000 ტონიდან მოკრეფილია 61.090 ტონა ყურძენი, სიღნაღის რაიონში 54.520 ტონიდან — 51.524 ტონა, გურჯაანის რაიონში მოკრეფილია 82.246 ტონა, ყვარლის რაიონში, — 55.850 ტონა. რთველი გაჩაღდა თელავის, ახმეტისა და საგარეჯოს რაიონებშიც. ლაგოდეხის რაიონში 12.772 ტონა ყურძენია მოკრეფილი, ახმეტისაში კი 17.842 ტონა. რესპუბლიკის ღვინის მრეწველობის სახელმწიფო კომიტეტის ბოლო ცნობებით, თოფლის დაწყებიდან კახეთის ზვრებში მოკრეფილია 344.333 ტონა ყურძენი; სულ რესპუბლიკაში მოკრეფილია 371.758 ტონა ყურძენი. აღსანიშნავია, რომ წინა წლებთან შედარებით ორ წელს ყურძნის შაქრიანობა უფრო დამაკმაყოფილებელია და საშუალოდ 19,7-20,5 პროცენტია. ეს კი ნიშნავს, რომ იმ მეურნეობებს, რომელთა ყურძნის შაქრიანობა 19 პროცენტს გადაამეტებს, ჩასათვლელი წონაც იმის მიხედვით მოემატებათ და ანაზღაურებაც მაღალი იქნება. სადაც 19 პროცენტზე ნაკლებია შაქრიანობა, შესაბამისად ჩასათვლელი წონა მოაკლდებათ.

რთველმა ქართლის რაიონების ზვრებში გადმონაცვლა. მარნეულის რაიონის ვენახებში მოკრეფილია 14.415 ტონა ყურძენი, ბოლნისისაში — 9.841 ტონა, გარდაბნისაში — 1.915 ტონა. ხარისხის გაუმჯობესებაზე, ესე იგი მაღალკონდიციური ყურძნის დამზადებაზე უნდა იზრუნონ კასპის, თეთრი წყაროს, ბოლნისისა და გარდაბნის რაიონების მევენახეებმა.

დროზე და უდანაკარგოდ მოკრეფოთ და გადავამუშაოთ ყურძენი, ოგროვადებში დავამთავროთ რთველი! — ისეთია ახლა მეზობრეთა და მემარნეთა სპპატონი ამოცანა.

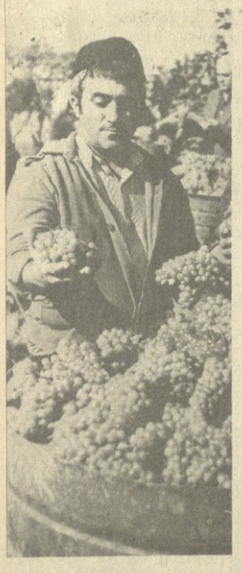

ᲬᲘᲗᲔᲚᲬᲧᲐᲠᲝᲡ რაიონის სოფელ არხილოსკალის კოლოფის სახელობის კოლმეურნეობის მევენახეები ხუთწლედის დამამთავრებელ წელს 7.780 ტონის ნაცვლად კარაფოლნენ 10.000 ტონს ყურძენი დაამზადონ. მოსავალს კარგი პირი უჭირს. რთველი გაჩაღებულია, ყოველდღიურად ათობით ტონს კარვისფერი ყურძენი იკრიფება.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲘᲡ: მევენახე აგრონომი გიორგი არაბული ამოწმებს ბერსახულს.

Გ. ᲒᲔᲠᲒᲘᲫᲘᲡ ᲤᲝᲢᲝ.

ᲞᲐᲠᲢᲘᲘᲡ XXVII ᲧᲠᲘᲚᲝᲑᲐᲡ—ᲦᲘᲠᲡᲔᲣᲚᲘ ᲨᲔᲮᲕᲔᲓᲠᲐ!

(ᲓᲐᲡᲐᲡᲠᲣᲚᲘ)

დუქციის თვითღირებულება 0,55 პროცენტით შემცირდა, ეკონომიამ 1115 ათასი მანეთი შეადგინა.

აღნიშნულ სამინისტროებში დიდი ყურადღება ეთმობა მასალების, სათმობის, ელექტროენერგიის დაზოგვის, წარმოების არსებული რესურსებისა და ნარჩენების გამოყენების გაუმჯობესების საკითხებს.

სამინისტროების საწარმოებში ხორცეულღლება სოციალისტური შეჯიბრებისა და შრომის ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲣᲠᲘ კოშენსტანტური დამკიდებულებისათვის მოძრაობის გაგეთილრების, მუშაობის სტილისა და მეთოდების სრულყოფის, სხელშეწყობ, საგეგმო და შრომის დისციპლინის დაცვის, შრომის ორგანიზაციის პროგრესული ფორმებისა და მეთოდების დანერგვის, მუშა-მოსამსახურეთა შრომის პირობების, კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების, კვების გაუჯობესების ღონისძიებანი. სათანდო ყურადღება ეთმობა კომპეტენციური სამეურნეოანგარიშიანი ბრიგადების ორგანიზაციას. საფქვავ და კომბინატებული საკვების საწარმოებში უკვე 83 ასეთი ბრიგადაა შექმნილი. სატყეო მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში სამრეწველო წარმოების მუშათა 92 პროცენტს მოცავს შრომის ორგანიზაციის ბრიგადული ფორმა.

ამასთან საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა აღნიშნა, რომ რესპუბლიკის დამზადებისა და სატყეო მეურნეობის სამინისტროების საქმიანობაში ჯერ კიდევ არის ნაკლოვანებანი და გადასაჭრელი პრობლემები.

დამზადების სამინისტროს სისტემაში კაპიტალური მშენებლობის მიმდინარე წლის რვა თვის გეგმა შესრულებულია 78 პროცენტით, სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოებისა — 92 პროცენტით. საქვეუწყებო საწარმოებში მთლიანად არ ამოქმედებულა წარმოების გადიდების რეზერვები. საკრთო კალკულაციებზე მუშაობა ფაქიზისა და კომბინირებული საკვების ხარისხის გაუმჯობესებაზე, მარცვლეულისა და სხვა ნედლეული რესურსების შეუფერხებელი მიღების, დაბინავების, შენახვის უზრუნველყოფის, ტატაკებისა და გაფლეგვისაგან სახელმწიფო დოვლათის დაცვის მიზნით, ნეგატიური მოვლენების წინააღმდეგ ბრძოლა. ვერ მოხერხდა სოფლის მეურნეობის პროდუქტების დამზადებისა და ხარისხის ადგილობრივი სამეურნეოფო ინსპექციების მუშაობის გარდაქმნა, სოფლის მეურნეობის პროდუქტების წარმოებისა და დამზადების პროცესებზე მათი ზეგავლენის გაძლიერება.

რესპუბლიკის მთელ რიგ სატყეო მეურნეობებში მთლიანად ვერ უზრუნველყოფენ ტყის კულტურების შექმნისა და მოყვანისს ტექნოლოგიურ კომპლექსს, საკმარისად ვერ უწევენ კონტროლს სანანძრო უშიშროების წესების დაცვას, დიდია მერქნის დანაკარგები დამზადების, ტრანსპორტირებისა და გადამუშავების დროს, მთლიანად არ იყენებენ მეორეულ ნედლეულს. არის ნედლეულის, მასალების, სათმობიენერგეტიკული რესურსების გადამეტბარჯვის ფაქტები. დარღვნილია ინერგება მეცნიერების მიღწევები, საკმარისად არ სწავლობენ და არ უწევენ პრომაგანდას მოწინავე გამოცდილებას.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა აღნიშნა დადებითი მუშაობა, რომელსაც საქართველოს სსრ დამზადების სამინისტრო და საქართველოს სსრ სატყეო მეურნეობის სამინისტროს ეწევიან ნედლეულის ტყეების ტექნოლოგიურ კომპლექსს, საკმარისად ვერ უზრუნველყოფენ ტყის კულტურების შექმნისა და მოყვანისს ტექნოლოგიურ კომპლექსს, ეფექტიანად ვერ ებრძვიან ტყეებისა და ხეების ავადმყოფობებს, ტყეებში ხანძრების, ტრანსპორტირებისა და ადამიანების ტყეში ყოფნის შიდაკერძო ეკვანენ სუხმელნოვი.

სერგოს, მგონი, რაღაც უსაოგონება შეეშინა, ჰო და, იცოდე: თუ ამაზე რამე გაუთხესა, აი, ასე ირეკვი, თუ იმაზე იქნება ლაპარაკი, — ასე. მაგრა უნდა დადგე. პირადად მე, მოგაზსენებდა, ვერაფერს მიზამენ, ხელი არ მოუწვდებათ...

ყოფილმა მუფრამა დაღონებულმა მიიხედა კაბინეტის კარი, ქეჩაში გამოვიდა და სანინისტროს შენობის სართულებს ახედა. „ალბათ, მართლა არ მიუწვდებათ ხელი. მერე კი ვინ იცის. მაგ, რა ეთქვა, თუ რამე მკითხეს? რაც მიბრძანეს? თუ...". ბიჭგება სამეფოდ გამოიყურებოდა, მაგრამ „ლოდი" ინარეოდა...

სუხმელინოვმაც და მისმა ბიძაშვილმაც, სწორედ იმ სეკრეტარ — გვარად სლოვუტსკემ — ეკითხეგონეგონდა. გადაწყვეტილს „მაგრად არ დამდგარიყვნენ". როგორ ჯერ ერთი დაიჭიეს, ხოლო მერე მეორე, მათ გაახსენდათ ის ᲨᲔᲛᲐᲠᲘᲪᲮᲔᲚᲘ, რომ ფაქტი ᲨᲔᲣᲢᲘᲐ და „ჯერ თავი და თავოო", და გამომძიებელს უთხრეს: „დიახ, იყო. ესეც იყო. ესეც..." — „ჰო, მაგრამ ეს ათასები ვის ჯიბეში მიდიოდა?". — „როგორ თუ ვის ჯიბეში? ცხადია ბატონ ვიქტორისა". — „თქვენ დარწმუნებული ხართ იმაში, რასაც ამბობთ?". ეროს — ერთ კაბინეტში, მეორეს — მეორე კაბინეტში ჩაეკითხა — რა თქმა უნდა!

თვითონ ვიშნიაკოვი ჯერ კიდევ ინუგეშებდა თავს იმ აზრით, რომ თანამდებობა სხვათა მოკიდებთა ზედა აღამაღლებს, რომ იგი დიდი-დიდი... პენსიაზე გაუშვენ „ავადმყოფობის გამო" ან რიგით სამუშაოზე დანიშნონ, სადაც ჯერ კიდევ გამოიჩენს თავს — ჯერ ხომ მხოლოდ 56 წლისაა. ეი ისე, როგორც ოფესლაც იყო, ასე ვთქვათ, სიყრმის ჟამს.

მუშაობა კარგი იცოდა და ხალხს თვალებში თამამად უყურებდა. ჰოდა, მიიწვევდა ზემოთ სმასხურებრივ კიბეზე. თანაც სწრაფად, პატიოსნად, ღიმსულად. რამეთუ კარიერას კი არა, საქმეს აკეთებდა და დამპყრებლად უჩენებდა ყველას, რომ მეტიც შეუძლია.

მაგრამ მე ხომ ამ კაცს ახლა ფუფურერ, როცა ყველაფერი თავზე დაექცა, როცა ისეთი რამ მოხდა, რაც ბატონ ვიქტორს, ალბათ, სიზმრადაც არ მოელანდებოდა: ახლა იგი საბრალდებო სკამზე იჯდა. მის და კიდევ შეიდი კაცის საქმეს, რომლებიც ასე თუ ისე დაკავშირებული იყვნენ მასთან, სხვა კაბინეტის უფლებამოსილ სასამართლოს სიხსნის სამართლის საქმეთა კოლეგია ისმენს ა. მ. ფილატოვის თავმჯდომარეობით. ბრალდება მძიმეა: ძირითადად ქრთამების აღება, რისთვისაც ყოველდ ცინიკურად სარგებლობდა სამსახურებრივი მდგომარეობით. ვიშნიაკოვი წამოდგა თავისი ხმელი სკამიდან და კარგად დაფერფლული ხმით უპასუხებს კითხვებს. იგი გულაბდილია. თითქმის...

— მაშ, თქვენი აზრით, ეს მხოლოდ მაღლერება იყო?

— რატომ, ქრთამი. ახლა ეს მესმის.

— მაშინ კი არ გესმოდათ?

— დამანაშაე ვარ და ბრალეულს არ გიმალავთ, მაგრამ, მერწმუნეთ, ყველაფერი უფრო რთულად ხდებოდა...

შეგაქერი ამ კაცს, ვუსმენ მის ჩვენებებს და, ღმერთმანი, შეცოდება — რატომ? რამ აიძულა? როგორ აკადრა? ნაწყალობევ ფულზე როგორ დაიბუდა ცხოვრება, რომელიც ასე მშვენივრად დაუწყია.

როცა ტაგანროგში ფაშისტები შემოვიდნენ, მაშინ ოჯახის შვილი ვიქტორი 13 წლის ბიჭუნა იყო. ვაკაკაურად გამოიარა „ქარ-ეიტლი" — ეწერდა და ავრცელებდა ინფორმაციურ ᲗᲣᲠᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲗᲚᲔᲑᲘᲡ ᲑᲘᲭᲘᲡ ᲓᲐᲒᲠᲔᲑᲘᲗᲘᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲤᲠᲘᲩᲘᲡ ᲑᲐᲖᲖᲔ ᲒᲐᲓᲐᲡᲣᲚᲘᲐ და დაფარიათ კიდეც; დაიჭირეს — გაიქეცა.

განთავისუფლების შემდეგ ქარხანაში დაიწყო მუშაობა მფლეველის თანაშემწედ, შევიდა ტექნიკუმში. ბრიგადირი გახდა. დაუსწრებლად დაამთავრა ლენინგრადის სანდოლტარო ინსტიტუტი. ტაგანროგის ტერატურული ქარხანის საამქროს უფროსის მოადგილე გახდა. დაიცვა დისერტაცია თემაზე „ლითონების მედეგობის გაზრდა...". და ტექნიკის მეცნიერებათა ხარისხიც მიენიჭა. პატივი, ჯილდოები. ყოველივე ეს პატიოსნად მოიპოვა. ხელმოკლედ ცხოვრობდა, ქალიშვილებთან მორცხვობდა ოორბიენი ჩაცმა-დაბურვის გამო. შიშმლობაც განუცდია. მაგრამ მტკიცედ მიაბიჯებდა არჩეული გზით. შენიშნეს, დაფრნარეს...

და აი, სალამურის ხმად მოესმა: შენ ისეთი არა ხარ, როგორც სხვები, შენთვის ისიც შეიძლება, რაც სხვას არ ეპატიება...

ვინ იცის, — ეუბნება იგი სასამართლოს, — იქნებ ეს მაშინ მოხდა, როცა პირველად ვიყიდე შვილაზრზე უცხოური მაგნიტოფონი.

ᲓᲐ დაიწყო „დაფა-ზურნინთ" შეეცალა, შემდეგ ვალტორნამ, დაფა-ზურნამ... ტრიბუნები, ტაშის გრიალი; ძალა იგრძნო, თანამდებობრივი სიმაღლე. და ალტაკეტბელი ჩურჩული ზურგს უკან: „ო, ბატონო ვიქტორი... რა გაკანების კაცია, რა სამპიანი კაცი...". და როგორ ეალერსებოდა ყურს ეს ჩურჩული, ისე ნათქვამი, რომ გაეგონა! ან ქეიფი და საუნებელ აქ უკვე ჩურჩულით ალარ მოედინებოდა ლღვენელობა. და სულ უფრო ხარბად ეტანებოდა ნაარ-ნაირ ლეფიციტსა და ცალკე კაბინეტებს რესტორნებში. და ფოდამ მხარში ეფდა ერთგული ენენა — თანამდებობით შოფერი, არსებითად კი კამერდინერი თუ მეგობარი. და თითქოს ყველაფერი ძალიან უბრალოდ იყო, ყველაფერი ამხანაგურ წრეში ხდებოდა. მერე, რა არის ამაში გასაკიცხი? ოღონდ, ეს კაი, უფსკრულამდე ორიოდე ნაბიჯია რჩებოდა...

— ბატონო ვიქტორ, მანქანის საქმეში ხომ ვერ დამეხმარებით, — უთხრა ერთხელ როგორღაც მანქანაში ამ ენენამ.

— შენ? შენიანებს? გავაკეთებ.

და მომდევნო მგზავრობისას ავტომობილში თავის საკარძელზე დასვდა გაგეკეთი დასტა. „ეს რა არის?" — „ეს თქვენ, „ვოლგისათვის"; ღვთის გულისთვის, უარს ნუ მეტყვით — ეს უბრალოდ მადლიერებაა". როგორც სასამართლოს მოასხენა, დიდხანს უფიქრია. და ალიდი.

იმ დასტაში 4 ათასი იყო...

— ამ შემთხვევამდე, — განაგრძობს თავის ჩვენებებს ვიშნიაკოვი, — არც ერთხელ არ დამიხოვია კანონი... აქ კი... ახლა ვხედავ, რომ ბევრ დარეგეგული ალმოვიწყენ გარემომცველ ადამიანებში. ჩემი შოფრის ნათესაობა სულ საქმოსნები არიან, ეოლი ი და ილდა ლუდს ყიდიდნენ. მაგისი ბიძაშვილი სლოვუტსკი გარეწარია. გაწყფულად მოქმედებდნენ. სწორედ ამ გარემოცვამ ჩამითარა... ეს ჩემი ᲨᲔᲣᲚᲘ ᲨᲔᲠᲬᲧᲚᲘ ᲧᲣᲐᲤ: „ო, ბატონ ვიქტორ... ᲠᲐ ᲒᲐᲬᲧᲚᲘᲡ ᲙᲐᲪᲘᲐ, ᲠᲐ ᲡᲐᲛᲘᲐᲜᲘ ᲙᲐᲪᲘ...". და როგორ ეალერსებოდა ყურს ეს ჩურჩული, ისე ნათქვამი, რომ გაეგონა! ან ქეიფი და საუნებელ აქ უკვე ჩურჩულით ალარ მოედინებოდა ლღვენელობა. და სულ უფრო ხარბად ეტანებოდა ნაარ-ნაირ ლეფიციტსა და ცალკე კაბინეტებს რესტორნებში. და ფოდამ მხარში ეფდა ერთგული ენენა — თანამდებობით შოფერი, არსებითად კი კამერდინერი თუ მეგობარი. და თითქოს ყველაფერი ძალიან უბრალოდ იყო, ყველაფერი ამხანაგურ წრეში ხდებოდა. მერე, რა არის ამაში გასაკიცხი? ოღონდ, ეს კაი, უფსკრულამდე ორიოდე ნაბიჯია რჩებოდა...

— ბატონო ვიქტორ, მანქანის საქმეში ხომ ვერ დამეხმარებით, — უთხრა ერთხელ როგორღაც მანქანაში ამ ენენამ.

— შენ? შენიანებს? გავაკეთებ.

და მომდევნო მგზავრობისას ავტომობილში თავის საკარძელზე დასვდა გაგეკეთი დასტა. „ეს რა არის?" — „ეს თქვენ, „ვოლგისათვის"; ღვთის გულისთვის, უარს ნუ მეტყვით — ეს უბრალოდ მადლიერებაა". როგორც სასამართლოს მოასხენა, დიდხანს უფიქრია. და ალიდი.

იმ დასტაში 4 ათასი იყო...

— ამ შემთხვევამდე, — განაგრძობს თავის ჩვენებებს ვიშნიაკოვი, — არც ერთხელ არ დამიხოვია კანონი... აქ კი... ახლა ვხედავ, რომ ბევრ დარეგეგული ალმოვიწყენ გარემომცველ ადამიანებში. ჩემი შოფრის ნათესაობა სულ საქმოსნები არიან, ეოლი ი და ილდა ლუდს ყიდიდნენ. მაგისი ბიძაშვილი სლოვუტსკი გარეწარია. გაწყფულად მოქმედებდნენ. სწორედ ამ გარემოცვამ ჩამითარა...

ᲓᲐᲒᲘᲜᲐᲣᲚᲘᲐ ᲓᲐ ᲛᲝᲡᲐᲛᲬᲧᲘᲡᲘ ᲒᲐᲜᲐᲒᲠᲫᲝᲑᲓᲘᲡ ᲓᲐᲡᲐᲡᲠᲣᲚᲘ ᲐᲠᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘ ᲓᲐᲬᲔᲠᲘᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ

ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის IX ტომის გამოსვლასთან დაკავშირებით „ოქტომბერის“ კორესპონდენტს ესაუბრა ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის მთავარი რედაქტორის მოადგილე, პროფესორი რევაზ ბენაშვილი.

— პირველი ქართული ეროვნული უნივერსალური ენციკლოპედიის გამოცემა დასასრულს ელოდება. ზედმეტია იმის თქმა, რომ ენციკლოპედია თავისი დანიშნულებით შორს სცილდება საცნობარო ლიტერატურის ჩარჩოებს და იგი უფრო მასშტაბური, შესაბამისად მნიშვნელოვანი მეცნიერულ-პოლიტიკური განცდაა.

ბატონო თქმა, „ენციკლოპედია ერის პასპორტიაო“, ხალხის ეროვნიერებაში სრულყოფის გარკვეულ ეტაპს გულისხმობს. ეროვნული ენციკლოპედიის გამოცემა ნიშანდობლივია ამ ეტაპზე, რომ ენციკლოპედია თავისი დანიშნულებით შორს სცილდება საცნობარო ლიტერატურის ჩარჩოებს და იგი უფრო მასშტაბური, შესაბამისად მნიშვნელოვანი მეცნიერულ-პოლიტიკური განცდაა.

ბატონო თქმა, „ენციკლოპედია ერის პასპორტიაო“, ხალხის ეროვნიერებაში სრულყოფის გარკვეულ ეტაპს გულისხმობს.

ერის დიდი წიგნი

ლი ისტორიული წარსულიც და დღევანდელი ბრწყინვალე მიღწევებიც სახალხო მეურნეობის, მეცნიერების, კულტურის, საზოგადოებრივი მშენებლობის სფეროებში. ისევე, როგორც ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის ყოველი ტომი, ეს ახალი ტომიც სისტემატიურად არის დაკავშირებული თავის ეპოქასთან, კეთილშობილ ბრძოლასთან, ეროვნული ინტერნაციონალიზმის ფესვებთან, ინტერნაციონალიზმ, სოციალიზმი, სოციალისტური რევოლუცია, სოციალიზმი, განმანათლებლობა, ინტერნაციონალიზმ, ინტერნაციონალური ფენომენი, ინტერნაციონალური ეკონომიკა, ინტერნაციონალური ურბანიზაცია, ინტერნაციონალური ეროვნული ენა, ინტერნაციონალური ენციკლოპედიზმი, ინტერნაციონალური ენციკლოპედიზმი, ინტერნაციონალური ენციკლოპედიზმი

ბუნება — სიცოცხლის კარი

„ᲩᲕᲔᲜ ᲑᲣᲜᲔᲑᲐᲨᲘ ᲕᲐᲠᲗ—ᲘᲒᲘ ᲩᲕᲔᲜᲨᲘᲐ. ᲪᲝᲪᲮᲐᲚᲘᲡ ᲛᲘᲡᲜᲘ ᲕᲐᲠᲗ ᲓᲐ ᲛᲙᲕᲓᲐᲠᲜᲘᲡ.“

ᲕᲐᲟᲐ-ᲤᲨᲐᲕᲔᲚᲐ

ᲛᲐᲣ ასე, პროექტი და გარემო. ბუნების ძეგლის დაცვა და შენარჩუნება, შესწავლა და გონივრული გამოყენება. მოამბეები და ცდილმანი.

მეკობეველი, რომელმაც ჩვენთან ერთად ნახა იბერის მღვიმური ჩანჩქერი და ბოდორნის სვეტი, დაგეთანხმება თუ რაოდენ საკირბოროტო და ამავე დროს ძნელია უტყვი ბუნების ნაწარმოების ყველა სატკივარის აღწერა.

დასახული შიზანი მოითხოვს საქართველოს ბუნების ძეგლთა აღმოჩენის, შესწავლის და „გამოყენების ისტორიიდან რამდენიმე კონკრეტული ფაქტი გავიხსენოთ.

ახალი ათონის მღვიმე 1961 წელს აღმოაჩინა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტმა, მისი კეთილმოწყობის პროექტი შეადგინა „საქალაქმშენსახპროექტმა“, განაზორციელა „თბილისგეობაშენმა“, ხოლო განაგებს საქართველოს ტურიზმისა და ექსკურსიათა რესპუბლიკური საბჭო.

აღმოაჩინა, დააპროექტა, განაზორციელა, განაგებს... ადვილად თქმის და იწერება, თორემ ამ სიტყვებში მეცნიერთა და სპეციალისტთა დიდი კოლექტივების მრავალი წლის თავდადებული შრომა-გარჯა იგულისხმება.

ახალი ათონის მღვიმის საკვლევი სამუშაოები 1975 წლამდე გაგრძელდა.

პირველ წელს ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის კარსტოლოგია-სპელეოლოგიის ლაბორატორიის ექსპედიცია შეება უცნობ მიწისქვეშეთს. მოიერიშე ოთხეულმა — არსენ ოქროჯანაშვილმა, ზურაბ ტინტელოზოვმა, ბორის ყერეფდავამ და გივი სმირმა მაშვილი ჯგუფის აქტიური დახმარებითა და ხელშეწყობით დაძლიეს ჭებისა და შახტების რთული სისტემა, ზედაპირიდან 139 მეტრ სიღრმეზე მანამდე უცნობ გიგანტურ მიწისქვეშა დარბაზებში შეაღწიეს და ჩვენი დროის შესანიშნავი სპელეოლოგიური აღმოჩენა მოახდინეს!

1965 წლის ოქტომბერში ასხის კირქვული მასივის კვლევისას ტრავიალუღად დაღუპული სპელეოლოგი არსენ ოქროჯანაშვილი იყო მეშინავე, რომელიც გზას უკვალავდა კოლეგებს „უძირო ორმოს“ ჭებში, ხვრელებსა და დერეფნებში. ახალი ათონის მღვიმის შემსწავლელ ექსპედიციას საერთო ხელმძღვანელობას უწევდა დოცენტი შალვა ყიფიანი, ხოლო მიწისქვეშ მეცნიერულ მუშაობას მეთვალთვალეობდა ზ. ტინტელოზოვი. ჩვენი ქვეყნის მღვიმე-უფსკრულების კვლევის პრაქტიკაში პირველად მოეწყო საცხოვრებელი ბანაკი უშუალოდ მიწისქვეშეთში.

ამ მიწისქვეშა საოცრების საიდუმლოებანი ასე თანდათან იხსნებოდა — იგი ბუნების უნიკალური, მრავალკილომეტრიანი, გიგანტური და რთული სისტემა აღმოჩნდა. მღვიმის ცალკეული ნაწილები ერთმანეთისაგან „ფიზიკურად“ ან წყლის სიფონებით გათიშული იყო. პირველ ალმომჩენთა უფლებით ახალ მიკელეულ ზღაპრულ დარბაზებს ეწოდა „ფაზიეთი, ქართველი ფეოლოლოგთა, თიხის, მოსკოვი, სოხუმი, კახეთი, ოვერი, თბილისი, ჰელიტიტები, სიურპრიზი და სხვა.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა და რესპუბლიკის მთავრობამ მხარეკლად დაუჭირეს მხარი ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის რეკომენდაციას ახალი ათონის მღვიმის ადამიანის სამსახურში ჩაყენების თაობაზე და

ᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲖᲔ: სათაფლია, დინოზაურთა ნაკვალევი; საიმის ერთიანული მოწმე. წინა ხედზე ბოროტი ნამოქმედარი.

Ჯ. ᲮᲐᲠᲐᲫᲘᲡ ᲤᲝᲢᲝ.

ᲞᲠᲝᲔᲥᲢᲘ ᲓᲐ ᲒᲐᲠᲔᲛᲝ

3. ᲐᲮᲚᲔᲑᲣᲠᲘ, ᲔᲙᲝᲚᲝᲒᲘᲣᲠᲘ ᲤᲘᲥᲠᲘ ᲓᲐ ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲐ ᲒᲕᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲡ

ᲛᲔᲪᲔᲜᲐᲢᲘ: ᲛᲣᲠᲛᲐᲜᲘᲫᲔ, ᲪᲓᲝᲛᲘᲚᲘ

სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა...

რა თქმა უნდა, ეს მაგალითები ჩვენი სათქმელის გამოსახატავად საკმარისი არ არის. თუ გულახდილნი ვიქნებით და შედეგების მიხედვით ვიმსჯელებთ, ლაურატთა გვერდით უნდა დავასახელოთ კიდევ მრავალი და მრავალი მეცნიერი და სპეციალისტი.

ერთი სიტყვით, ახალი ათონი ჩვენი ქვეყნის უნიკალური ტურისტული ობიექტია. ზამთარ-ზაფხულ ამ დიდი სტუმრიანობაა. წლის განმავლობაში დამთვალიერებელთა რიცხვი მილიონსაც აღწევს. იგი მსოფლიოს უპირველესი მიწისქვეშა ტბედი გახდა — უკან ჩამოტოვა სახელგანთქმული ჰოსტეთია (იუგოსლავია), მამონტი (აშშ), აკოოსი (იაპონია) და სხვ.

და მაინც, აღმომჩენთა და პირველმკვლევართა სიყვარული და თვადადება ბუნების ძეგლისადმი არ განელებულა, პირიქით, უფრო გაღვივდა, გაძლიერდა. როგორც პროფესორი ო. ტინტელოზოვი სპეციალურ კრებულში „საქართველოს სპელეოლოგიის პრობლემები“ (1985 წ.) აღნიშნავს, ახალი ათონის მღვიმური სისტემის უნიკალურობა მისი დარბაზების გიგანტურობაა. მღვიმის მხოლოდ ეკთილმოწყობილი ნაწილის მოცულობა 1,5 მილიონამდე კუბურომეტრია, ხოლო ხვედრითი მოცულობა 1000 კუბურმეტრს აღემატება. ეს ფაქტი ბაზალსთან მიგვანიშნებს იმას, რომ აღნიშნულ მღვიმეში სამეცნიერო დაკვირვებებს და მისი ექსპლოატაციის საკითხებს მეტი ჯელესყურადღება პასუხისგებლობით უნდა ვეკიდებოდეთ. სამწუხაროდ, უწყება, რომელსაც ახალი ათონის მღვიმე ექვემდებარება, ჯერეთ-ნად ვერ იფსებს მრავალჯზის განმლილი და მოწონებული სამეცნიერო სტაციონარის შექმნის აუცილებლობას, რომლის პროექტი დავიწყებას მიეცა. ამის, ჩვენი ფრმა რწმენით, სავალალო შედეგები მოჰყვება...

. თანამედროვე ადამიანისათვის მღვიმე დიდი ინტერესის საგანია. მას ერთნაირი გატაცებით სწავლობენ დედამიწის შემსწავლელ მეცნიერებათა წარმომადგენლები და ბიოლოგები, მედიკოსები და სოფლის მეურნეობის მუშაკები, ფიზიკოსები და ოკეანოლოგები, არქეოლოგები და პალეონტოლოგები, ხელოვნებათმცოდნეები და კოსმონავტები...

ბუნების ნაწარმოებებთან ერთად მღვიმეთა გალერეებსა და სალონებში ადამიანს თავისი შორეული წინაპრის ნაკვალევი და ნაბეჭდი იზიდავს. საქართველოს მღვიმეებში ამ მხრივაც გამოირჩევიან — მღვიმეები (ქიათურის ზონა), აგცის (გუდაუთის რაიონი), საკაჟიას (თურჯოლის რაიონი), თეთრამღვიმის (წყალტუბოს ზონა), ქცის (წალენჯიხის რაიონი) მღვიმეთა კედლის ნახატებმა, ქანდაკებებმა თუ არქეოლოგიურმა მასალებმა ზნის სიხალუნეზე გამოტანა ბიწის სიღრმეში ათასეული წლების მანძილზე დამარხული საიდუმლოებანი და საქართველოს ისტორიისა და კულტურის მრავალ მოკლესას ახლებური ახსნა-დახასიათება მისცა.

და ახალი ათონის მღვიმის აღმოჩენის, შესწავლისა და ათვისების ისტორია ამ მხრივ ორიენტირი გახდა — შარშან ცნობილი ქართველი სპელეოლოგისა და მღვიმეთმცოდნის ჯუმბერ ჯიშკარიანის ხელმძღვანელობით აღმოჩენილ იქნა ახალი ათონის სადარი წყალტუბოს მღვიმე, რომლის კეთილმოწყობის სამუშაოებსაც ანალოგიური მასშტაბითა და კომპეტენტურობით უძღვება საქართველოს სსრ სასოფლო-სამეურნეო წარმოების სახელმწიფო კომიტეტი.

ამავე დროს 55 ბუნების ძეგლის (ბათის შორის 40-ზე მეტი მღვიმის) გამგებელი ძეგლთა დაცვის მთავარი სამმართველოა, რომელმაც თეოჯოლის რაიონის ხელმძღვანელობის თანადგომითა და დახმარებით ნაგენახვის მღვიმის კეთილმოწყობის პირველი რიგის სამუშაოები უკვე დაამთავრა, ხოლო ამჟამად ძირითადად სათაფლიისა და აბრსკილის მღვიმეთა კომპლექსის ათვისების სამუშაოებს უძღვება.

და ბოლოს, 900-ზე მეტი მღვიმისა თუ უფსკრულის, ათასზე მეტი სხვა არაორგანული ბუნების ძეგლის და სახელმწიფო დაცვის დაქვემდებარებული ასევე მრავალი ცოცხალი ბუნების ძეგლის (ხელოვნური პარკები და ხეივნები, ტყის ძველი ბუნებრივი კორომები, დიდწლოვანი ხეები და ა. შ.) ბედ-იღბალს, მათი მდებარეობის მიხედვით, ადგილობრივი საბჭოები და მიწის მეპატრონე საწარმოდაწესებულებები თუ ორგანიზაციები განაგებენ.

ამისათვის, რომ უფრო ცხადად წარმოჩნდეს ამ ვითარებაში ბუნების ძეგლთა მდგომარეობა, მოვიყვანთ უტყუარი ფაქტები და მედარებანი.

საქართველოს ისტორიის, კულტურისა და ბუნების ძეგლთა დიდმა მოამაგემ პეტრე ჭიბუკიანმა შობლიური ქუთაის-წყალტუბოს სანახებში ოციან-ოცდათიან წლებში აღმოაჩინა ქვის ხანის ადამიანის სადგომები და იარაღები, ოთხი კარსტული მღვიმე და 120 მლეონზე წლის წინათ ამ ადგილების ბინადარი გიგანტი ქვეწარმავლების — დინოზავრების ენერგიული ნაკვალევი.

ამ აღმოჩენებმა, აგრეთვე ბრიოკი ეწრის 600-ჰექტრიან კოლხურ ტყად გადაქცევამ, რომელიც ისევ და ისევ მოუღლელი მხარეთმცოდნის დამსახურებაა, სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის შექმნა-ჩამოყალიბება განაპირობა.

მზეგრძელოობითაც გამორჩეულმა პეტრე ჭიბუკიანმა სიცოცხლეში ყველა ნატერა-წყდილი აისრულა. ტრთდერთი დინოზავრთა ნაკვალევვის გადაბუღვა იყო, რომელიც ძლიერ ადარდიებდა. მაგრამ მისი ცხოვრების ბოლო წლებში ისტორიის, კულტურისა და ბუნების ძეგლთა დაცვის მთავარი სამმართველო შეიქმნა და ამ მხცოვანმა კაცმა მთელი თავისი ლების და სხვა ხელნაკეთობათა დასამზადებლად იყენებენ...

გადასაწყვეტია კიდევ მრავალი საკითხი: აგერ კაცის სვეტი, რომელიც „მარტო ისტორიული ძეგლი კი არა, ბუნების ძეგლიცაა, მთელი კომპლექსია, მთლიანად უნდა იქნეს დაცული ათი კვადრატული კილომეტრი მაინც. ხელუხლებელ ნაკრძალად უნდა გამოცხადდეს, დაცული უნდა იქნეს, როგორც თვით ისტორიული ძეგლი, ისე მთელი ბუნების კომპლექსი. ახლომახლო უნდა აიკრძალოს ყოველგვარი შეუნებლობა, რაც, სამწუხაროდ, დაწყებულია“... (იხილე: ნიკო კეცხოველი. „მეცხრე მთაც გადავიარეთ“, თბილისი, 1976, გვ. 273).

ანალოგიური იმავე ძეგლის თაობაზე 1944 წლის მაისში კაცხის სვეტზე პირველი ექსპედიციის (ლეკსანდრე ჯიფარიძე — ხელმძღვანელი, ლევან გოოუა, აკაკი ბელიაშვილი, ვახტანგ ცინცაძე) მონაწილის, ამყამად პროფესორის ვ. ცინცაძის დასკვნა (იხილე: „ძეგლის მეგობარი“, №35, გვ. 58-61).

მართველოს ფრიად უხერხულ მდგომარეობაში აყენებს.

იქნებ სჯობდეს, საქართველოში პირველი და სსრ კავშირშიც ჯერჯერობით ერთადერთი ბუნებისდაცვითი გიერთიანების „საქზოვესნაპირდაცვის“ მსგავსად, ბუნების ძეგლთა აღრიცხვა, შენარჩუნება, დაცვა, შესწავლა, კეთილმოწყობა, ექსპლოატაცია, პოპულარიზაცია, საერთოდ ყველა მასთან დაკავშირებული საქმე ერთმა ახალმა უწყებამ წარმართოს, რომელიც ექსპლოატაციისაგან მიღებული თანხის ერთ ნაწილს, თუ მთლიანად არა, ისევ ამ ძეგლთა აღდგენა-გამშვენიერებას მოახმარს.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1984 წლის 20 იანვლის დადგენილებით შზადდება „საქართველოს სსრ წითელი წიგნის“ მეორე, შეკასებული, ორეულოვანი (ქართულ-რუსული) გამოცემა, რომელშიც მესამე, დამატებითი განყოფილება მთლიანად ბუნების ძეგლებს დაეთმობა.

ამასთან ვაკავშირებით, საქართველოს სსრ ბუნების დაცვის სახელმწიფო კომიტეტის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბუნების დაცვის რესპუბლიკური კომისიის, ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტისა და საქართველოს ბუნების დაცვის საზოგადოების გაერთიანებული მეცადინეობით, მომდინარეობს ბუნების ძეგლთა სრული პასპორტიზაცია.

ჩვენს მკითხველს შეუძლიათ აქტიური მონაწილეობა მიიღონ ამ საყოველთაო-სახალხო მოძრაობაში. სახელდობრ, მისამართით: 380 093, თბილისი, ზ. რუხაძის ქ. № 1, ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტი, ლევან მარუაშვილი, კობა ხარაძე, წარმოადგინონ ცნობები არაორგანული ბუნების ძეგლების შესახებ (ზღვიმე, უფსკრული, კლდის სეტი, ბუნებრივი ხიდი, ნამარხი ფლორა და ფაუნა, ჩანჩქერი, გოკლუზი და ა. შ.); ხოლო მისამართით: 380 030, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის პრ. № 35. საქართველოს ბუნების დაცვის საზოგადოება, ავთანდილ ბაკრაძე — ცოცხალი ბუნების ძეგლების თაობაზე (დიდწლოვანი ხეები, უნიკალური კორომები, პარკები, ხეივნები და სხვ.).

ცნობებში უნდა წარმოჩნდეს: ბუნების ძეგლის დასახელება, სახეობა, ადგილმდებარეობა, ფირნიშესანშნაობა, მისი მნიშვნელობა, ძეგლთან დაკავშირებული ლეგენდა და ისტორიული მოვლენები, ძეგლის მოკლე აღწერა, ხანა, ბიბლიკეთ მდგომარეობა და შენარჩუნებისათვის განსახორციელებელი ღონისძიებანი, ამ პირთა მოკლე დახასიათება, რომელთაც განპირობეს ობიექტის ძეგლად გამოცხადება, ფოტოსურათი, ზოგადი დახასიათება (სიდიდე, განზომილება, ფორმა, ფერი და სხვა დამახასიათებელი ნიშნები), ინფორმაციის წყაროები და სხვა ცნობები, რომელთა მოწოდებას ძეგლის მოამაგე სასურველად მიჩნევენ.

ამ მოძრაობას უკვე გამოეხმაურნენ თანამეთაურ, ცაგერისა და ლაგოდეხის მხარეთმცოდნეობის ეროვნულ ბიბლიოთეკა, სამხრეთ ოსეთის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, ოფიციალური გორკის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფიის კათედრა და სოხუმის ბრტყელიკური ბაღი, საჩხერის რაიონის სოფელ ქორეთის სამეალო სკოლის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი, პროფესორები ნიკო სხირტლაძე, ირაკლი ციცინაძილი, მირიან ძველია, დოცენტი ალიმ თვალუთვალე და სხვები.

მეცნიერთა, სპეციალისტთა და ფართო საზოგადოების ასეთი თანამშრომლობითა და თანადგომით, ეჭვი არ არის, მომავალ თაობებს ჩვენი შეკვნერი მხარის ბუნების სიმდიდრეცა და სილამაზეს შევუნარჩუნებთ.

Ზ. ᲛᲐᲜᲘᲐ.

ᲡᲐᲞᲐᲢᲘᲝ ᲯᲘᲚᲓᲝᲗᲘ ᲓᲐᲑᲠᲣᲜᲓᲐ

ᲩᲕᲔᲜᲘ გაზეთის მკითხველებმა კარგა ხანია იციან, რომ სამეზოს მსოფლიო ჩემპიონს მაია ჩიბუურდანიძეს საჭადრაკო ჟურნალისტთა საერთაშორისო ასოციაციამ 1984 წლის შედეგების მიხედვით „ჭადრაკის ოსკარი“ მიაკუთვნა. მსოფლიო ჩემპიონი ახლახან მარსელონაში გახლდათ ამ ... [illegible] ... ᲛᲡᲝᲤᲚᲘᲝ ᲙᲘᲠᲕᲔᲚᲝᲑᲐ ᲭᲐᲓᲠᲐᲙᲨᲘ

ᲛᲝᲣᲚᲝᲓᲜᲔᲚᲘ ᲡᲕᲚᲐ

ᲠᲣᲪᲐ კარპოვ-კასპაროვის მეთოთხმეტე პარტიაში შავებმა თავიანთ საყვარელ სიცილიურ დაცვას მიმართეს, ამას არავინ გაუკვირვებია. მაგრამ, როცა უკვე მეექვსე სვლაზე კარპოვმა მეფის ფრთაზე პაიკი წინ დაძრა, ეს დიდი თეორიული სიახლე გახლდათ. პროსკენტრმა მყისვე გამოტანა დასკვნა — ამ პოზიციაში ადრე ასე არავის უთამაშია.

პარტიის მომდევნო მსვლელობას უნდა დაედასტურებინა კარპოვის ახალი სვლა და მასთან დაკავშირებული გეგმის ავ-კარგი. რა თქმა უნდა, კასპაროვმა ამ ახალი გაგრძელების შესახებ წინასწარ არაფერი იცოდა, მაგრამ იგი მაინც დამაინც არ აღელვებულა. თეორიებს ორი კუე დარჩათ მეტოქის კუსა და ზნერის წინააღმდეგ, რაც ერთგვარ უპირატესობას მოასწავებდა, მაგრამ ცენტრალური პაიკის დროული წინსვლით პრეტენდენტმა შეზღუდა თეორი ფიგურების მოქმედების არე და თითქმის საკსებით გაათანაბრა პოზიცია. მეტოქეები ბევრს ფიქრობდნენ. ერთ მომენტში ორ სვლაზე მთელი 50 წუთი დახარჯეს. მდგომარეობა თანდათან გამარტივდა. შავების მეფე ცენტრში დარჩა, მაგრამ ამ გარემოების გამოყენება კარპოვს

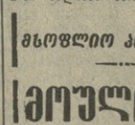

ᲛᲡᲝᲤᲚᲘᲝ ᲙᲘᲠᲕᲔᲚᲝᲑᲐ ᲭᲐᲓᲠᲐᲙᲨᲘ

ᲛᲝᲣᲚᲝᲓᲜᲔᲚᲘ ᲡᲕᲚᲐ

ᲠᲣᲪᲐ კარპოვ-კასპაროვის მეთოთხმეტე პარტიაში შავებმა თავიანთ საყვარელ სიცილიურ დაცვას მიმართეს, ამას არავინ გაუკვირვებია. მაგრამ, როცა უკვე მეექვსე სვლაზე კარპოვმა მეფის ფრთაზე პაიკი წინ დაძრა, ეს დიდი თეორიული სიახლე გახლდათ. პროსკენტრმა მყისვე დაკანონა-გამშვენიერების მოახმარა.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1984 წლის 20 იანვლის დადგენილებით შზადდება „საქართველოს სსრ წითელი წიგნის“ მეორე, შეკასებული, ორეულოვანი (ქართულ-რუსული) გამოცემა, რომელშიც მესამე, დამატებითი განყოფილება მთლიანად ბუნების ძეგლებს დაეთმობა.

ამასთან ვაკავშირებით, საქართველოს სსრ ბუნების დაცვის სახელმწიფო კომიტეტის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბუნების დაცვის რესპუბლიკური კომისიის, ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტისა და საქართველოს ბუნების დაცვის საზოგადოების გაერთიანებული მეცადინეობით, მომდინარეობს ბუნების ძეგლთა სრული პასპორტიზაცია.

ჩვენს მკითხველს შეუძლიათ აქტიური მონაწილეობა მიიღონ ამ საყოველთაო-სახალხო მოძრაობაში. სახელდობრ, მისამართით: 380 093, თბილისი, ზ. რუხაძის ქ. № 1, ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტი, ლევან მარუაშვილი, კობა ხარაძე, წარმოადგინონ ცნობები არაორგანული ბუნების ძეგლების შესახებ (ზღვიმე, უფსკრული, კლდის სეტი, ბუნებრივი ხიდი, ნამარხი ფლორა და ფაუნა, ჩანჩქერი, გოკლუზი და ა. შ.); ხოლო მისამართით: 380 030, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის პრ. № 35. საქართველოს ბუნების დაცვის საზოგადოება, ავთანდილ ბაკრაძე — ცოცხალი ბუნების ძეგლების თაობაზე (დიდწლოვანი ხეები, უნიკალური კორომები, პარკები, ხეივნები და სხვ.).

ცნობებში უნდა წარმოჩნდეს: ბუნების ძეგლის დასახელება, სახეობა, ადგილმდებარეობა, ფირნიშესანშნაობა, მისი მნიშვნელობა, ძეგლთან დაკავშირებული ლეგენდა და ისტორიული მოვლენები, ძეგლის მოკლე აღწერა, ხანა, ბიბლიკეთ მდგომარეობა და შენარჩუნებისათვის განსახორციელებელი ღონისძიებანი, ამ პირთა მოკლე დახასიათება, რომელთაც განპირობეს ობიექტის ძეგლად გამოცხადება, ფოტოსურათი, ზოგადი დახასიათება (სიდიდე, განზომილება, ფორმა, ფერი და სხვა დამახასიათებელი ნიშნები), ინფორმაციის წყაროები და სხვა ცნობები, რომელთა მოწოდებას ძეგლის მოამაგე სასურველად მიჩნევენ.

ამ მოძრაობას უკვე გამოეხმაურნენ თანამეთაურ, ცაგერისა და ლაგოდეხის მხარეთმცოდნეობის ეროვნული ბიბლიოთეკა, სამხრეთ ოსეთის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, ოფიციალური გორკის სახელმწიფო სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფიის კათედრა და სოხუმის ბრტყელიკური ბაღი, საჩხერის რაიონის სოფელ ქორეთის სამეალო სკოლის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი, პროფესორები ნიკო სხირტლაძე, ირაკლი ციცინაძილი, მირიან ძველია, დოცენტი ალიმ თვალუთვალე და სხვები.

მეცნიერთა, სპეციალისტთა და ფართო საზოგადოების ასეთი თანამშრომლობითა და თანადგომით, ეჭვი არ არის, მომავალ თაობებს ჩვენი შეკვნერი მხარის ბუნების სიმდიდრესა და სილამაზეს შევუნარჩუნებთ.

Ზ. ᲛᲐᲜᲘᲐ.

ᲢᲠᲐᲓᲘᲪᲘᲣᲚᲘ, ᲡᲐᲔᲠᲗᲐᲨᲝᲠᲘᲡᲝ...

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘᲡᲘ ქალთა ტრადიციული საერთაშორისო საჭადრაკო ტურნირის გახსნისას გამოცხადდა, რომ ისევე, როგორც შარშან, შეჯიბრებაში ამჟერადაც 14 მოწვეული იქნება. ორგანიზატორებმა შეჯიბრებაზე დაუშვეს ორი ნორჩი ოსტატობის კანდიდატი ქეთინო კახიანი და ჰენრიეტა ლაგვილავა. მათ კონკურენტული მიზანიც ექნებათ — ამერძოლან ოსტატის წოდების მოსაპოვებლად. ქეთინო კახიანმა ყურადღება მიიქცია შარშანწინ, როდესაც სოფელ მუაშში (ლენტეხის რაიონი) საქართველოს ჩემპიონი გახდა მოსწავლეთა შორის. ამ დროიდან მოყოლებული ქეთინო, რომელიც გარდაბნის რაიონის სოფელ დიდ ლილოში ცხოვრობს და თბილისის ჭადრაკის სასახლეში ოსტატობის კანდიდატთან მაკარაშვილთან მეცადინეობს, უთავლოდ იმარჯვებს მოსწავლეთა ფიგურებიდან დარჩენენ და თანაც მოაწოდა „საყაიმი ბაცილის“ მატარებელი სხვადასხვაფერადოვან კუთა ენენ ფიგურებიდან, ბოლო კობა ჩიხელეს ბრინჯაოს მედალი დაიკაკუთრა. სპორტის ოსტატობის კანდიდატთა შორის ყველას აჯობა ლეკან სისაურმა, პირველთანრიგოსანებში კი ბესაქმე იყო ვაჟა სადღიანელი. ცალკეულ ვარჯიშებში საქართველოს სპორტსმენებმა 9 ოქროს მედალი მოიპოვეს.

ᲝᲗᲮᲘᲠᲣᲜᲝᲕᲐᲚᲘ ᲒᲘᲛᲜᲐᲖᲘᲐ. ბუდაპეშტში დაწყებულ მსოფლიო ჩემპიონატზე საბჭოთა ათლეტებმა სასტარტო შეხვედრები კარგად წარმართეს. თბილისელმა ლერი ხაბელოვმა (100 კგ-მდე წონა) ორთაბრძოლა მოუგო ბულგარელ გიორგი იანნეკეს, კიეველმა სერგი ბელოვლოშვილმა (57 კგ) — გრიმ ჰოკინსს (ახალი ზელანდია), იაკუტსკელმა ვასილ გოგოლევმა (48 კგ) — რაინერ ჰოიგარტს (გდრ), ტაშკენტელმა არსენ ფაძაევმა (68 კგ) — ანდრე მეტზგერს (აშშ).

რედაქტორი

Ზ. ᲑᲔᲓᲘᲜᲘᲫᲕᲘᲚᲘ

**ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝ ᲕᲐᲭᲠᲝᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲡᲐᲛᲝᲛᲮᲛᲐᲠᲔᲑᲚᲝ ᲙᲝᲝᲠᲓᲘᲜᲐᲪᲘᲘᲡ ᲡᲐᲒᲐᲠᲗᲐ ᲨᲠᲝᲛᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲞᲐᲠᲢᲘᲐᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔ